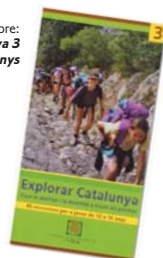


ENTRE OLIVERES, VINYES I AMETLLERS A LA COMARCA DE LA TERRA ALTA

Aquesta excursió pertany al llibre:  
**Explorar Catalunya 3**  
80 excursions per a joves de 12 a 16 anys



# Caminant per les terres de la Batalla de l'Ebre

És una bona ocasió per parlar de la pau amb els joves

**A**questa excursió és una lliçó d'història perquè es desenvolupa pels terrenys on va tenir lloc la batalla de l'Ebre l'any 1938. El camí proposat segueix una part de la ruta de la pau, s'enfila a la serra de Pàndols i baixa al balneari de la Fontcalda.

La Terra Alta és un territori esglaonat que, malgrat les escasses altituds, (709 m al cim del puig Cavaller) té unes serres molt abruptes. Els conreus de vinyes, oliveres i ametllers envolten, amb un mosaic de colors, els petits nuclis de les valls. Pinell de Brai i Gandesa tenen els cellers modernitzats més coneguts, tots dos obra de l'arquitecte César Martinell. El de Pinell té, a la façana principal, un fris de ceràmica vidriada, amb escenes referides al vi, del pintor ceramista Xavier Nogués.

Malgrat l'aspecte sec del paisatge, una gran quantitat de fonts i salts d'aigua s'amaguen als barrancs abruptes. Al santuari de la Fontcalda hi ha la font dels Xorros que, amb l'aigua calenta i medicinal, justifica el topònim de l'indret i recorda el seu passat sísmic.

## La batalla de l'Ebre

Aquesta batalla, que va durar 4 mesos de 1938 i on van morir més de 50.000 persones, va ser una de les operacions militars més decisives de la Guerra Civil. Actualment, el Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre ha posat en marxa diferents iniciatives, com ara el centre d'interpretació a Corbera d'Ebre, l'ex-

## Orientació pedagògica

### Pensem en la pau i la guerra

Recordem un dels passats històrics més dramàtics. Reflexionem sobre el sofriment humà degut als conflictes bèl·lics passats i presentem en el món, la seva inutilitat, i sobre la cultura de la pau i el diàleg, l'única manera possible que té la humanitat d'avançar.

## Informació pràctica

### Transport

**Transport públic**  
Empresa Hispano Fuente Ensegures (HIFE). Bus Línia Barcelona - Xerta, parada a Gandesa.

### Vehícle privat

Carretera n-340 de Barcelona a València fins a l'Hospitalet de l'Infant, carretera C-44 fins a Móra d'Ebre i carretera N-420 fins a Gandesa.

### Telefons i webs

- Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre (COMEBE) [www.batallaebre.org](http://www.batallaebre.org)
- Consell Comarcal de la Terra Alta: 977 42 00 18
- Balneari de la Fontcalda: 977 42 83 06

posició "Les veus del front", a Pinell de Brai, El memorial de les Camposines i espais històrics com El poble vell de Corbera d'Ebre, la cota 705 a la serra de Pàndols, les Deveses de la Fatarella o els Barrancs de Vilalba dels Arcs i la Poble de Massalua. ■

## Itinerari: De Gandesa a Fontcalda



Estrets al costat de la Fontcalda

### PUNT DE PARTIDA

Parc de la Bassa, Gandesa.

### DESNIVELL I DURADA

El desnivell fins al Puig Cavaller és d'uns 320 m de pujada, 150 m més fins a la cota 705. De baixada el desnivell és de 535 m. La durada és d'unes 6 h (només anada).

### RECORREGUT

#### 1 Gandesa (370 m)

Prenem el carrer Calvari i enllacem amb la carretera que va cap a Bot, senyalitzada amb les marques grogues i blanques de Petit Recorregut (PR). Girem cap al sud i ens apropem a l'ermita lo Calvari, deixant-la a la nostra dreta. Seguim el camí que ens mena a una font.

#### 2 Font de l'Heura

Prenem el camí que a l'esquerra s'endinsa al bosc. Per la serra s'hi ha anat trobant bales italianes, russes, plats i, fins i tot, tinters d'escriure. Carenem i prenem una pista que porta a una antena. Ens apropem a la base del puig per remuntar el rocam per una forta pujada.

#### 3 Puig Cavaller (709 m)

No arribem al cim, però en els dies clars, des de la base s'arriben a veure el ports de Beseit i el delta de l'Ebre. A banda i banda s'aixequen les crestes i les moles de les muntanyes que foren l'escenari dels llargs dies de lluites. Per davallar al coll d'en Torner cerquem un caminó al vessant sud del puig.

#### 4 Coll d'en Torner (560 m)

Al coll hi ha una edificació amb dipòsits d'aigua; és una confluència de camins i hi ha senyals del camí de Sant Jaume. Prenem la carretera que s'enfila a la serra de Pàndols. El front republicà defensà durant molts dies les moles més altes que l'aviació alemanya anava esmicolant. Tombem a l'esquerra pel PR i fem cap a la disputada cota 705.

#### 5 Punta alta (cota 705)

A la Punta Alta s'erigeix el monument a la Pau. L'excel·lent mirador va esdevenir clau per dominar el sistema muntanyós, on la lluita a les crestes va ser una disputa cota per cota. Prenem la pista que davalla, i a un centenar de metres, l'abandonem per un sender a mà dreta senyalitzat com a GR-7-1. Hi ha marques de la ruta de la Pau. Davallem en direcció sud-oest fins a un coll.

#### 6 Coll d'en Canar (500 m)

Ens apropem a una pista i la remuntem fins a trobar un camí que davalla fins al fons de la vall del Frare. En arribar al riu tombem a l'esquerra fins a arribar al santuari.

#### 7 Santuari de la Fontcalda (170 m)

El santuari queda ubicat en un lloc tranquil i agradable. Per retornar a Gandesa remuntem la vall del Frare i seguim el camí planer senyalitzat del GR cap a la Fonteta i Gandesa.



# Bardet

Els vostres fills estaran en bones mans

- Disposem d'autocars de totes les capacitats, equipats amb els sistemes de seguretat i confort més avançats, per poder satisfer les necessitats de tot tipus de grups.
- Monitors/es acompanyants especialitzats/es.
- Vehícles adaptats per a persones amb mobilitat reduïda.



● Base 1: Mas Baiona, 50-56  
IPI, Can Roqueta,  
08202 SABADELL

● Base 2: Av. de Marina, 1  
08830 SANT BOI DE LLOBREGAT  
Barcelona - Spain  
Tel. 34 93 745 06 00  
Fax. 34 93 745 06 05  
[bardetbus@bardet.com](mailto:bardetbus@bardet.com)  
[www.bardet.com](http://www.bardet.com)

Avant  
Grup